

Súd: Správny súd v Košiciach
Spisová značka: KE-6Sa/12/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1020200146
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Radovan Turčík
ECLI: ECLI:SK:SpSKE:2025:1020200146.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Košiciach sudcom JUDr. Radovanom Turčíkom, v právnej veci žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, B. XXX, bytom 044 20 Bukovec (ako právnej nástupkyňi po C. D. B.), právne zastúpenej: JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom Sibírska 4, 831 02 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, so sídlom Kutuzovova č. 8, 831 04 Bratislava, v konaní o správnej žalobe na preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. SELUZ-41-6/2020-OdSP zo dňa 14.01.2020, takto

rozhodol:

- I. Správnu žalobu z a m i e t a .
- II. Žalovanému n e p r i z n á v a proti žalobkyňi právo na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

I. Administratívne konanie.

1. Rozhodnutím Vojenského úradu Sociálneho zabezpečenia (ďalej ako „prvostupňový orgán verejnej správy“) č. VÚSZ-65404024295500 zo dňa 25.10.2019 (ďalej ako „prvostupňové rozhodnutie“), bol C. D. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, XXX XX B. (ďalej ako „pôvodný žalobca“), znížený výsluhový dôchodok od 01.06.2019 zo sumy 724,31 Eur mesačne na sumu 723,64 Eur mesačne. Tým istým rozhodnutím bolo zároveň konštatované, že pôvodný žalobca, ako poberateľ výsluhového dôchodku, nie je povinný vrátiť časti dávok sociálneho zabezpečenia, ktoré mu boli poskytnuté v nesprávnej výške. Prvostupňový orgán verejnej správy v rámci odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia uviedol, že jeho rozhodnutím č. 65403024295509 zo dňa 04.08.1993 bol pôvodnému žalobcovi podľa ust. § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov, priznaný od 01.07.1993 výsluhový príspevok, ktorý sa podľa ust. § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov a ust. § 125 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. považuje za výsluhový dôchodok. Prvostupňový orgán verejnej správy následne vlastnou kontrolou zistil, že výsluhový dôchodok pôvodného žalobcu sa nevyplácal vždy v takej výške, v akej mu patril. Vysvetlil, že kontrolou bolo zistené, že pôvodný žalobca pri skončení služobného pomeru dosiahol so zvýhodneným zápočtom 10 rokov 4 mesiace a 0 dni, spolu dobu 22 rokov 3 mesiace a 0 dni, teda 22 skončených rokov vojenskej služby. Na účely výsluhového zabezpečenia služobný pomer pôvodného žalobcu trval od: 01.08.1981 do 31.12.1981 - náhradná vojenská služba, od 01.01.1982 do 13.07.1985 - ďalšia služba vo vojenskej škole, od 14.07.1985 do 30.06.1993 - dôstojník z povolania, teda doba služobného pomeru u pôvodného žalobcu je spolu 11 rokov 11 mesiacov a 0 dní. V nadväznosti na to prvostupňový orgán verejnej správy doplnil, že doba od 01.03.1983 do 30.06.1993 bola pôvodnému žalobcovi zhodnotená zvýhodneným započítaním v dĺžke 10 rokov a 4 mesiace a doba od 28.08.1977 do 31.07.1981, kedy bol pôvodný žalobca žiakom vojenského gymnázia sa podľa nariadenia náčelníka generálneho štábu Čs. lidové armády, 1. zástupce ministra národnej obrany č. 11

z 02.08.1985, nepovažuje za dobu služby. V ďalšej časti prvostupňového rozhodnutia prvostupňový orgán verejnej správy uviedol, že jeho rozhodnutím č. VÚSZ-65403024295509 zo dňa 27.11.2008 došlo k zvýšeniu výsluhového dôchodku pôvodného žalobcu od 01.12.2008, podľa ust. § 1 ods. 2 písm. b) zákona č. 433/2008 Z. z., o zvýšení výsluhových dôchodkov zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov v roku 2008, kedy podľa tohto ust. sa výsluhové dôchodky vojakov, ktoré boli priznané podľa predpisov účinných pred 01.05.1998, zvyšujú o 0.012 % za každý rok trvania služobného pomeru zhodnoteného pre nárok na takýto dôchodok a jeho výšku, okrem doby služby zhodnotenej zvýhodneným započítaním. Podľa prvostupňového orgánu verejnej správy bolo teda týmto rozhodnutím (č. VÚSZ-65403024295509 zo dňa 27.11.2008) pôvodnému žalobcovi v rozpore s ust. § 1 ods. 2 písm. b) zákona č. 433/2008 Z. z. nesprávne zhodnotených 12 rokov trvania služobného pomeru, hoci mu správne malo byť zhodnotených len 11 rokov. Výsluhový dôchodok pôvodného žalobcu bol teda od 01.12.2008 zvýšený za 12 rokov služobného pomeru zo sumy 18 263,- Sk na sumu, 18 290,- Sk, hoci v skutočnosti mu mal byť zvýšený výsluhový dôchodok za 11 rokov služobného pomeru zo sumy 18 263,- Sk na sumu 18 288,- Sk ($11 \times 0.012 \% = 0,132$; $18\,263 \times 0,132\% = 25$; $18\,263 + 25 = 18\,288$), čo po prechode Slovenskej republiky na menu EURO predstavovalo sumu 607,06 Eur mesačne. V ďalšom obsahu prvostupňové rozhodnutie odôvodňuje jednotlivé mechanizmy zvyšovania výsluhového dôchodku pôvodnému žalobcovi od 01.07.2009, od 01.07.2010, od 01.07.2011, od 01.07.2013 do 01.07.2017 a od 01.07.2018. Prvostupňový orgán verejnej správy zopakoval, že pre potreby zvýšenia výsluhového dôchodku bola pôvodnému žalobcovi zhodnotená doba 12 rokov trvania služobného pomeru, avšak správne mu mala byť zhodnotená doba 11 rokov. Koeficient bol určený správne, avšak za nesprávnu dobu služby 12 rokov. Preto prvostupňový orgán verejnej správ vykonal opätovný prepočet všetkých zvýšení (valorizácií) výsluhového dôchodku pôvodného žalobcu od 01.12.2008, kedy týmto novým prepočtom boli zistené správne sumy výsluhového dôchodku od 01.12.2008, od 01.07.2009, od 01.07.2010, od 01.07.2011, od 01.07.2013, od 01.07.2014, od 01.07.2015, od 01.07.2016, od 01.07.2017 a od 01.07.2018. Prvostupňový orgán verejnej správy konštatoval, že konanie začal z vlastného podnetu, pretože bolo zistené, že sa pôvodnému žalobcovi namiesto doby 11 rokov služobného pomeru, zhodnocovala doba služobného pomeru v trvaní 12 rokov a z tohto dôvodu mu bola dávka výsluhového dôchodku vyplácaná vo vyššej sume, ako mu v skutočnosti patrila. Po citácii príslušnej právnej úpravy, prvostupňový orgán verejnej správy dôvodil, že keďže predchádzajúca, nesprávne priznaná suma výsluhového dôchodku bola naposledy vyplatená za mesiac máj 2019, teraz znížená suma vo výške 723,64 € mesačne patrí pôvodnému žalobcovi od mesiaca jún 2019. Zároveň povedal, že keďže u pôvodného žalobcu nie je splnená ani jedna zo zákonných podmienok definovaných ust. § 113 ods. 2 písm. g) zákona č. 328/2002 Z. z., rozhodol o tom, že pôvodný žalobca nie je povinný vrátiť časť dávky sociálneho zabezpečenia, ktorá mu bola poskytnutá v nesprávnej výške.

2. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal pôvodný žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol žalovaný rozhodnutím č. SEL'UZ-41-6/2020-OdSP zo dňa 14.01.2020 (ďalej len ako „rozhodnutie žalovaného“), tak, že odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

3. Z obsahu rozhodnutia žalovaného vyplýva, že pôvodný žalobca (C. D. B.) od 28.08.1977 do 31.07.1981 bol žiakom vojenského gymnázia po dobu 3 rokov 11 mesiacov a 9 dní, od 01.08.1981 do 31.12.1981 vykonal náhradnú vojenskú službu v trvaní 5 mesiacov, od 01.01.1982 do 13.07.1985 vykonal ďalšiu službu vo vojenskej škole, ktorá trvala 3 roky 6 mesiacov a 13 dní, od 14.07.1985 do 30.06.1993 bol dôstojníkom z povolania po dobu 7 rokov 11 mesiacov a 16 dní. Doba od 01.03.1983 do 30.06.1993 bola pôvodnému žalobcovi zhodnotená zvýhodneným započítaním 10 rokov a 4 mesiace. Žalovaný zhrnul, že služobný pomer pôvodného žalobcu vrátane náhradnej služby trval od 01.08.1981 do 30.06.1993 a trval bez zhodnotenia zvýhodneným zápočtom celkom 11 rokov a 11 mesiacov. Doba služby vrátane zhodnotenia zvýhodneným zápočtom potom u pôvodného žalobcu trvala 22 rokov a 3 mesiace. Žalovaný na upresnenie uviedol, že dňom 30.06.1993 bol pôvodný žalobca rozkazom MO č. 141 z 21.06.1993 prepustený na vlastnú žiadosť zo služobného pomeru vojaka z povolania. Žalovaný v súlade s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia povedal, že rozhodnutím prvostupňového orgánu verejnej správy č. VÚSZ-65403024295509 zo dňa 27.11.2008 došlo k nesprávne zvýšeniu výsluhového dôchodku pôvodného žalobcu od 01.12.2008, pričom doplnil, že následnou kontrolnou činnosťou ešte prvostupňového orgánu verejnej správy bolo zistené, že pôvodný žalobca pri skončení služobného pomeru dosiahol so zhodnotením zvýhodneného zápočtu 10 rokov 4 mesiace a 0 dní, spolu 22 rokov 3 mesiace a 0 dní, teda 22 skončených rokov vojenskej služby a nie ako nesprávne konštatoval prvostupňový orgán verejnej správy vo svojom rozhodnutí č. 65403024295509 zo dňa 04.08.1993, ktorým bol pôvodnému žalobcovi priznaný výsluhový príspevok,

že ku dňu prepustenia bola doba služby 23 rokov 1 mesiac a 11 dní, t.j. 23 ukončených rokov. Na základe uvedenej skutočnosti vykonal prvostupňový orgán verejnej správy opätovný prepočet všetkých valorizácií výsluhového dôchodku pôvodného žalobcu od 01.12.2008. V súvislosti so zápočtom doby štúdia 1. až 4. ročníka vojenského gymnázia do I. kategórie funkcií žalovaný uvádza, že od roku 1964 bola právnou úpravou ustanovená povinnosť zamestnávateľa viesť záznamy pre účely sociálneho zabezpečenia. Vysvetlil, že na presné vykazovanie a sledovanie dôb vojenskej služby I. a II. kategórie funkcií a predchádzajúceho občianskeho zamestnania v jednotlivých pracovných kategóriách (I., II. a III.) pre posúdenie nároku na výpočet dávok dôchodkového zabezpečenia a na posúdenie nárokov a určenie výšky peňažných dávok podľa zákona č. 76/1959 Zb. s odkazom na ust. § 111 a § 130 zákona č. 121/1975 Zb., sa predpisom Všeob-P-3 pre každého vojaka v služobnom pomere zaviedol „Výkaz dôb a kategórií funkcií (pracovných kategórií) rozhodných pre realizáciu kádrových opatrení, pre zabezpečenie peňažnými dávkami podľa zákona č. 76/1959 Zb.. Na spracovanie a vyplňovanie tohto výkazu boli nariadením náčelníka Generálneho štábu Čs. ľudovej armády, 1. zástupcom ministra národnej obrany č. 11 zo dňa 02.08.1985 vydané „Smernice náčelníka kádrovej správy ministerstva národnej obrany pro zpracování výkazu dob a kategórií funkcií (pracovných kategórií) (ďalej len „smernice“). V súvislosti so štúdiom na vojenských gymnáziách žalovaný povedal, že žiaci po ukončení povinnej školskej dochádzky a po absolvovaní prijímacích skúšok mohli byť prijatí na štúdium na vojenských gymnáziách. Následne sa žiaci 1. až 4. ročníka vojenských gymnázií štúdiom pripravovali na štúdium na vysokých vojenských školách, pričom počas štúdia žiaci vojenského gymnázia neboli vojakmi v činnnej službe, t. j. nevykonávali ani základnú (náhradnú) vojenskú službu. V dobe štúdia boli žiaci na náklady štátu zabezpečovaní naturálnymi náležitosťami, t. j. výstrojom, proviantnými a prepravnými náležitosťami a ubytovaním. Žalovaný upresnil, že prijatím žiaka na štúdium na vojenskú strednú odbornú školu alebo na vojenské gymnázium po skončení povinnej školskej dochádzky, podľa zákona č. 92/1949 Zb., vznikla týmto žiakom v roku, v ktorom dovŕšili 17. rok veku, branná povinnosť (v prípade pôvodného žalobcu to bol rok 1979). Žalovaný však zdôraznil, že títo žiaci vojenských škôl neboli povolaní na výkon základnej (náhradnej) vojenskej služby. Žiaci na vojenských gymnáziách základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na vojenskú vysokú školu, a to v prvom a druhom ročníku tohto štúdia. Vojenská činná služba v prípade pôvodného žalobcu, tak podľa žalovaného, mohla začať plynúť až jeho nástupom na náhradnú službu (vo vojenskej škole) a to od 01.08.1981 do 31.12.1981. Na uvedenom nemôže podľa názoru žalovaného nič zmeniť ani záznam vo vojenskej knižke pôvodného žalobcu, kde je doba štúdia na vojenskom gymnázium vyznačená v záznamoch o vojenskej činnnej službe. Žalovaný na základe uvedenej skutočnosti uzavrel, že činnosť, ktorú žiaci vojenských gymnázií vykonávali pred nástupom na základnú vojenskú službu, nebola výkonom vojenskej služby. Podľa prílohy 3 smernice sa doba štúdia poslucháčov (žiakov) do dovŕšenia veku 17 rokov započítavala do nástupu vojenskej činnnej služby, ako doba potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky (§10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb.), t.j. v III. pracovnej kategórii. Z uvedeného, podľa žalovaného vyplýva, že žiaci vojenského gymnázia počas štúdia nemohli byť vojakmi z povolania, nakoľko do služobného pomeru mohli byť prijatí až po vykonaní základnej služby. Štúdium na vojenskom gymnázium nie je preto možné zaradiť na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (II.) kategórie funkcií. Na doplnenie žalovaný uviedol, že všetky všeobecne záväzné právne predpisy a iné normatívne akty upravujúce problematiku zaraďovania do I. alebo II. kategórie funkcií, ju spájajú s výkonom kvalifikovanej služby, kedy žiadne činnosti, ktoré neboli službou, nemôžu byť zaradené do I. alebo II. kategórie funkcií. Právna úprava je v tomto podľa žalovaného jednoznačná a neumožňuje žiadne výnimky. Študenti vojenskej strednej odbornej školy a vojenského gymnázia sa na vojenské povolanie len pripravovali a nepodliehali plnému vojenskému režimu a ani vojenskej trestnej zodpovednosti. K názoru pôvodného žalobcu, že jeho vojenská služba začala skôr a to dňom dobrovoľného prevzatia brannej povinnosti, ktorým je podľa jeho názoru deň nástupu do 1. ročníka na vojenskom gymnázium, pretože dobrovoľne podpísal prihlášku na štúdium, žalovaný uvádza, že podľa ust. § 6 ods. 1 zákona č. 92/1949 Zb. dobrovoľne mohli prevziať brannú povinnosť len osoby, ktoré nepodliehali brannej povinnosti, avšak taktiež najskôr 1. januárom roku, v ktorom dovŕšili 17 rokov. Preto žalovaný opakovane konštatoval, že doba výkonu služby uvedená v rozhodnutí prvostupňového orgánu verejnej správy č. 65403024295509 zo 04.08.1993, konkrétne od 20.09.1980 do 28.02.1983 a od 01.03.1983 do 30.06.1993 v trvaní 12 rokov a 9 mesiacov so započítaním zvýhodneného zápočtu 10 rokov 4 mesiace a 0 dní spolu 23 rokov 1 mesiac a 11 dní je uvedená nesprávne. Doba od 20.09.1980 do 31.07.1981 v trvaní 10 mesiacov a 21 dní bola započítaná na základe chybného zápisu vo výkaze a nemôže byť hodnotená ako doba výkonu služby, pretože pôvodný žalobca bol v tom čase stále žiakom vojenského gymnázia. Služobný pomer pôvodného žalobcu na základe správneho zápisu vo výkaze predstavuje podľa údajov žalovaného 11 rokov a 11 mesiacov a so započítaním zvýhodneného zápočtu 10 rokov 4 mesiace a 0 dní spolu 22

rokov a 3 mesiace. Žalovaný je presvedčený, že rozhodnutím prvostupňového orgánu verejnej správy č. VUSZ- 65403024295509 z 27.11.2008 došlo k nesprávnemu zvýšeniu výsluhového dôchodku podľa ust. § 1 ods. 2 písm. b) zákona č. 433/2008 Z. z., kedy bola nesprávne započítaná doba 12 rokov trvania služobného pomeru, hoci služobný pomer pôvodného žalobcu trval len 11 rokov. Žalovaný sa dotkol aj pôvodným žalobcom namietanej problematiky ústnosti a verejnosti pojednávania a uviedol, že nariadenie ústneho pojednávania by bolo v jeho prípade porušením zásady rýchlosti a hospodárnosti konania. Žalovaný ubezpečil, že skutkový stav bol v prípade pôvodného žalobcu spoľahlivo zistený a preto prvostupňový orgán verejnej správy prvostupňovým rozhodnutím neporušil základné právo pôvodného žalobcu na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky. Ak pôvodný žalobca požadoval vo veci ustanoviť znalca, žalovaný oponuje, že skutočný stav vecí, t. j. priebeh štúdia a vojenskej služby bol preukázaný z osobného spisu pôvodného žalobcu a túto skutočnosť nie je potrebné preukazovať znaleckým posudkom. Zároveň doplnil, že posúdenie skutkového stavu s právnym stavom vo vzájomných súvislostiach vrátane zhodnotenia doby služby pôvodného žalobcu je vo výlučnej právomoci prvostupňového orgánu verejnej správy resp. žalovaného a preto nemôže byť predmetom znaleckého dokazovania.

II. Správne súdne konanie

4. Správnu žalobou zo dňa 28.01.2020, doručenou Krajskému súdu v Bratislave sa pôvodný žalobca domáhal, aby tento súd zrušil rozhodnutie žalovaného a tiež aj prvostupňové rozhodnutie a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne žiadal žalovaného zaviazat' uhradiť mu trovy konania. Pôvodný žalobca dôvodil, že odo dňa jeho nástupu do 4-ročného Vojenského gymnázia Jána Žižku (ďalej ako „VGJŽ“) v Opave dňa 28.08.1977 do 31.07.1981 (t. j. 1 434 dní) bol v nepretržitom služobnom pomere, ako žiak tohto gymnázia, pričom nesúhlasí s názorom, že nešlo o výkon služby. Podľa žalobcu je zároveň učebnú dobu nevyhnutné posudzovať ako celok, lebo ide o súvislé kontinuálne a na seba naväzujúce služobné obdobie, u ktorého nie je žiadny zákonný dôvod pre to, aby bolo posudzované časovo (oddelené) po jednotlivých ročníkoch VGJŽ. Po prehľade historického vývoja právnych úprav týkajúcich sa zaraďovania zamestnaní do I. a II. kategórie funkcií, pôvodný žalobca namietal, že mu mala byť započítaná v I. kategórii funkcií aj služba žiaka VGJŽ v rokoch 1977 - 1981, pretože platná právna úprava jasne stanovila, že príprava na budúce povolanie profesionálneho vojaka má byť pre účely dôchodkového poistenia zaradená do príslušnej kategórie funkcií. Na doplnenie uviedol, že ak ide o zamestnanie I. kategórie funkcií, započítava sa takto doba štúdia od začiatku školského roka, v ktorom sa žiak VGJŽ podľa učebného plánu pravidelne pripravuje na budúce povolanie vojaka z povolania. V ďalšom obsahu správnej žaloby ponúkol pôvodný žalobca svoj prehľad započítateľných (odsľužených, resp. odpracovaných) období, vrátane špecifikácie zvýhodneného zápočtu rokov. Pôvodnému žalobcovi taktiež vadí, že prvostupňové rozhodnutie a po ňom aj rozhodnutie žalovaného mu službu (štúdiom na VGJŽ) bezdôvodne označili len ako III. pracovnú kategóriu, (rovnako ako civilným stredoškólakom), ktorá pre toto vojenské štúdium nie je nikde v zákone zariadená. Žalobná argumentácia sa ďalej posunula k opisu režimu vo vojenských stredných školách (vrátane výzbroje a výstroja, ktorou žiaci disponovali), kde podľa pôvodného žalobcu panovala striktná klauzúra a pred verejnosťou úporne zatajovaná vojenská drezúra. Už od nástupu do kasární VGJŽ v Opave, boli, opisom pôvodného žalobcu, všetci mladiství žiaci povinne zaradení do vojenských regulárnych štruktúr ČSLA: družstiev, čiat a rôt, práporov a pluku, pričom na nižších stupňoch velenia zastávali vojenské funkcie: veliteľ družstva, zástupca veliteľa čaty, pomocník výkonného práporčíka a pod. Vo všetkých veliteľských funkciách (počínajúc veliteľom čaty) pôsobili vždy skúsení dôstojníci z povolania. On sám, podľa jeho slov, od nástupu do VGJŽ pravidelne nastupoval do dozorných služieb na svojej rote a držal tiež stále bojovú pohotovosť. Ako pôvodný žalobca ďalej uviedol, na vojenských školách nikdy neprebíhala verejná kontrola a mladistvým žiakom vojenských škôl bola tvrdo nanucovaná služba (popri štúdiu) a tí ju museli strieť a vykonávať, inak boli nemilosrdne trestaní, boli disciplinárne donucovaní k jej výkonu podľa tých istých vojenských právnych predpisov ako u vojakov z povolania, alebo u vojakov základnej služby. Tvrdením, že mladiství na VGJŽ museli byť v službe 24 hodín, poukazuje pôvodný žalobca aj na porušovanie príslušných ustanovení zákonníka práce týkajúcich sa dĺžky pracovného času, zákazu práce nadčas, práce v noci a tiež zákazu určitých druhov prác mladistvým. V tejto súvislosti pôvodný žalobca poukázal na to, že keď dňa 20.09.1977 nastúpil na VGJŽ mal iba 15 rokov. Pôvodný žalobca prirovnal štúdium na VGJŽ k výkonu nútených prác, ktorý je, podľa jeho slov, spojený s finančnou náhradou. Prvostupňovému orgánu verejnej správy pôvodný žalobca vytkol, že odmieta rešpektovať úradné záznamy žalovaného a ostatné chronologicky zapisované údaje (aj s pečiatkou) v oficiálnych dokumentoch ako je napr. Vojenská knižka, výkaz dôb a kategórií funkcií, školské vysvedčenia z VGJŽ

a ďalšie univerzálne listinné dôkazy a tiež, že spolu so žalovaným spochybňuje dobrovoľný vstup do vojska podľa Branného zákona NZ ČSR č. 92/1949 Zb., ku ktorému podľa názoru žalobcu došlo na základe žiadosti o prijatie ku štúdiu na VGJŽ. Na porovnanie pôvodný žalobca uviedol, že hoci celé jeho štvorročné štúdium na VGJŽ prebiehalo v regulárnych a hermeticky uzavretých kasárňach ČSLA, vojaci z povolania slúžiaci v tých istých kasárňach mali všetci priznanú I. a II. kategóriu funkcií, hoci sa tam zdržiavali v pracovné dni 8/2 hodiny denne, kdežto žiaci VGJŽ už nie aj keď tí tam paradoxne boli non-stop 24 hodín denne a celé 4 roky. Podľa presvedčenia pôvodného žalobcu sa preto preferovaná I. a II. kategória funkcií v armáde musí hodnotiť rovnako a to už odo dňa jeho nástupu do vojenskej strednej školy, pretože od 28.08.1977 jednoznačne išlo o náročnú službu v ťažkom rizikovom prostredí, ktorá mala bezprostredný negatívny vplyv na kondíciu, telesný vývoj a zdravotný stav pôvodného žalobcu a jeho psychiku, bezpečnosť a hygienu pri výkone služby, čo sú faktory, pre ktoré bola vojenská služba oprávnené zaradená do preferovaných kategórií. V správnej žalobe sa pôvodný žalobca venoval aj problematike rozkazov veliteľov, ktoré, povedané jeho slovami, okrem zákonov tiež regulovali vojenskú službu a štúdium na vojenských školách a v tejto súvislosti aj trestným následkom ich neuposlúchnutia a tiež pôsobnosti Trestného zákona na žiakov VGJŽ. Skutočnosť, že žiaci vojenských stredných škôl boli plnohodnotnými vojakmi pôvodný žalobca odvíja aj od toho, že Trestný zákon umožňoval určité vojenské trestné činy vybaviť aj disciplinárne, pričom žiaci vojenských stredných škôl ako mladiství mali veľa disciplinárnych konaní. Pôvodný žalobca poukázal aj na označenie obdobia na VGJŽ v jeho vojenskej knižke, kde je toto chronologicky zaznamenané ako „vojenská činná služba“ a preto je podľa neho túto službu potrebné považovať za prípravu na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách už od jeho veku 15. rokov. Inak povedané túto „vojenskú činnú službu“ treba podľa pôvodného žalobcu nepochybne považovať predovšetkým za sústredenú a koncentrovanú prípravu na budúci výkon profesionálnej služby vojaka v ozbrojených silách v ČSLA a nie na výkon obyčajného civilného zamestnania v III, pracovnej kategórii. Pôvodný žalobca poukázal tiež na to, že fyzický vek 16 rokov dosiahol dňa 20.9.1978, teda už v 2. ročníku školy a mohol sa stať vojakom podľa branného zákona NZ ČSR č. 92/1949 Zb. Prvostupňovému orgánu verejnej správy zase vytyka neuvedenie toho, že tie isté základné vojenské poriadky a predpisy, smernice a rozkazy sa povinne vzťahovali aj na všetkých vojakov z povolania, vojakov základnej služby a žiakov VGJŽ ako napr. jednotné vojenské poriadky Zákl. 1-1, Zákl. R-I, Zákl. 1-2, Zákl. 1-3, Zákl. 1-4 (t. i. Disciplinárny poriadok ozbrojených síl ČSSR), ako aj všetky ostatné Základné vojenské poriadky - bez výnimky. Žalobca sa odvoláva na právnu úpravu vzniku nároku na starobný dôchodok vyplývajúcu z ust. § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., kde sa narába s termínom služba bez toho, aby bolo špecifikované o akú službu ide. Podľa pôvodného žalobcu, ale táto právna úprava nepoužila termín služobný pomer, ako to uvádza žalovaný a tiež prvostupňový orgán verejnej správy. Pôvodný žalobca tiež orgánom verejnej správy oboch stupňov vyčíta, že si nevyžiadali a nevykonali ním navrhnuté dôkazy a v priebehu konania sa nevyssporiadali s jeho námietkami a skutkovými tvrdeniami. Pôvodný žalobca správne súdu ponúkol aj svoj výklad termínov „vojak v činnnej službe“, „vojenská osoba v činnnej službe“ a „vojak“. Skutočnosť, že mladiství žiaci VGJŽ boli odo dňa ich nástupu do vojenskej strednej školy považovaní za vojakov ČSLA, nasvedčuje podľa pôvodného žalobcu aj to, že podliehali pod rezort a jurisdikciu MNO ČSSR. Podľa presvedčenia pôvodného žalobcu, prvostupňový orgán verejnej správy a po ňom žalovaný pravdepodobne nesprávne a protiprávne vyhodnotili celkovú dobu jeho zamestnania, ako aj doby vojenskej činnnej služby v I. kategórii funkcií. Pôvodný žalobca v správnej žalobe požiadal o vypočítanie dvoch svojich spolužiakov z VGJŽ a o ustanovenie znalca z odboru československého služobného práva.

5. Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 04.03.2020, sp. zn. 4Sa/8/2020 bola vec (po podaní správnej žaloby) postúpená Krajskému súdu v Košiciach, ako súdu miestne príslušnému.

6. Na obsah správnej žaloby reagoval žalovaný podaním zo dňa 23.10.2020 a v ňom okrem skutočností, ktoré už obsahovalo prvostupňové rozhodnutie, resp. rozhodnutie žalovaného pomenoval vady, ktoré podľa jeho názoru správna žaloba má a v dôsledku ktorých žalovaný hodnotí správnu žalobu ako neúplnú a nezrozumiteľnú. K obsahu žalobnej argumentácie žalovaný poukázal na znenie Smernice, ako prílohy 1 Nariadenia náčelníka generálneho štábu Čs. ľudovej armády, 1. zástupcu ministra národnej obrany č. 11 zo dňa 02.08.1985 a v nadväznosti na to uviedol, že služobný pomer pôvodného žalobcu vrátane náhradnej služby trval od 01.08.1981 do 30.06.1993 (bez zhodnotenia zvýhodneným zápočtom) celkom 11 rokov a 11 mesiacov (5 mesiacov + 3 roky, 6 mesiacov, 13 dní + 7 rokov, 11 mesiacov 17 dní = 11 rokov a 11 mesiacov). Doba od 01.03.1983 do 30.06.1993 (teda 10 rokov, 4 mesiace) bola pôvodnému žalobcovi zhodnotená zvýhodneným započítaním (teda 10 rokov, 4 mesiace)

x 2), z čoho je podľa žalovaného zrejmé, že doba služby zhodnotená zvýhodneným zápočtom trvala 22 rokov a 3 mesiace (11 rokov, 11 mesiacov + 10 rokov, 4 mesiace = 22 rokov a 3 mesiace). Žalovaný zhrnul, že pre nárok na výsluhový príspevok bolo pôvodnému žalobcovi zhodnotené obdobie od 01.08.1981, keď nastúpil do výkonu náhradnej vojenskej služby, do 30.06.1993, kedy bol prepustený zo služobného pomeru vojaka z povolania. V tomto období pôvodný žalobca podľa vyjadrenia žalovaného vykonával vojenskú činnú službu v zmysle § 20 ods. 2 zákona č. 92/1949 Zb.. Žalovaný sa odvolal na obsah osobnej karty vojaka z povolania, z ktorej vyplýva, že náhradnú službu vykonával od 01.08.1981 do 31.12.1981 a v činnej službe v služobnom pomere vojaka z povolania bol od 01.08.1981 do 30.06.1993, t. j. celkovo 11 ukončených rokov (bez zvýhodneného započítania). Doplnil tiež, že pôvodný žalobca bol dňom 01.01.1982 prijatý do služobného pomeru vojaka z povolania. Žalovaný konštatoval, že v súlade s Prílohou č. 3 Smernice (zásady pre vykazovanie doby základnej (náhradnej) služby poslucháčov (žiakov) vojenských škôl z radov občianskej mládeže) 1. - 4. ročník vojenského gymnázia sa nezapočítava na výkon základnej (náhradnej) služby, ktorá v zmysle zákona č. 92/1949 Zb. (§ 20 ods. 2 zákona č. 92/1949 Zb. - poznámka) spadá do tzv. vojenskej činnej služby rozhodujúcej pre vznik nároku a výšku dávky sociálneho zabezpečenia. Žalovaný pokračoval a uviedol, že predmetnej prílohy Smernice taktiež vo všeobecnosti rezultuje, že poslucháči (žiaci) vojenských škôl do dovŕšenia veku 17 rokov boli vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítavala do nástupu vojenskej činnej služby, ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky, t. j. v III. pracovnej kategórii. Žalovaný preto vysvetlil, že z týchto konštatovaní je nutné prijať záver, že štúdium 1. až 4. ročníka vojenského gymnázia nie je službou, ale prípravou na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky a taktiež toto štúdium nie je možné zaradiť do I. kategórie funkcií, nakoľko spadá do III. pracovnej kategórie, a to v zmysle splnomocňovacieho ustanovenia, ex lege (§111 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom v rozhodnom období). Žalovaný tiež poukázal na právnu úpravu § 4 zákona č. 168/1968 Zb. o gymnáziách v znení neskorších predpisov, v súlade s ktorou minister národnej obrany rozkazom č. 5/1969 z 25.05.1969 zriadil vojenské gymnázia, pričom na vojenské školy sa zároveň vzťahovalo aj ustanovenie § 1 zákona č. 168/1968 Zb., podľa ktorého gymnázium poskytuje úplné stredné všeobecné vzdelanie a pripravuje pre štúdium na vysokých školách a rovnako aj ustanovenie § 3 zákona č. 168/1968 Zb., podľa ktorého sa na gymnáziá vzťahujú aj právne predpisy platné pre stredné všeobecnovzdelávacie školy. Hlavným zameraním vojenského gymnázia bola, podľa vyjadrenia žalovaného, príprava žiakov na vojenské vysoké školy tak, aby po ich úspešnom absolvovaní mohol žiak ďalej pokračovať v štúdiu na vojenskej vysokej škole a po ukončení tejto vysokej školy sa stať dôstojníkom z povolania, tzn. prijatie do služobného pomeru vojaka z povolania. V ďalšom obsahu svojho vyjadrenia žalovaný poukázal aj na konkrétne príklady rozhodovacej činnosti správnych súdov vo veciach posudzovania doby štúdia na vojenských stredných školách (kam patria vojenské stredné odborné školy a vojenské gymnáziá), ktorá predchádzala vykonávaniu základnej (náhradnej) vojenskej služby, kedy toto obdobie, podľa záverov týchto súdov, tak, ako to tlmočil žalovaný, jednoznačne nemožno posudzovať ani ako výkon vojenskej služby, a ani ako výkon I. alebo II. kategórie funkcií (I. alebo II. pracovnej kategórie). Na záver svojho vyjadrenia žalovaný správnej žalobe vytkol, že neobsahuje konkrétne ust. § 191 Správneho súdneho poriadku, na základe ktorého ma správny súd prvostupňové rozhodnutie a tiež rozhodnutie žalovaného zrušiť.

7. Názoru žalovaného oponoval pôvodný žalobca listom zo dňa 30.12.2020, kde zopakoval, že odo dňa nástupu do 1. ročníka VGJŽ v Opave dňa 28.07.1977 bol v nepretržitom služobnom pomere a už ako mladistvý do 28.07.1977 vykonával nútenú službu (napr. dozorný na rote, pomocník dozorného na rote, službu spojok, stálu bojovú pohotovosť, zúčastňoval sa všetkých bojových poplachov, zaujímal záložné postavenie a pod.), kedy tento výkon služby a výkon nútených prác (vnútorné a vonkajšie rajóny) bol vojenskými veliteľmi dôrazne vynucovaný a disciplinárne sankcionovaný, pričom výkon služieb sa vždy denne zverejňoval v písomnom rozkaze vojenského veliteľa.

8. Žalovaný následne v podaní datovanom ku dňu 20.01.2021 citoval z ďalších konkrétnych príkladov rozhodovacej činnosti správnych súdov. Vyjadril tiež svoje presvedčenie, že je snahou pôvodného žalobcu vnieť do problematiky preskúmania správnu žalobou napadnutých rozhodnutí problematiku zjavne s týmto nesúvisiacu, čo žalovaný odvodzuje od poukazovania pôvodného žalobcu na ním prezumované porušenia Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodno-právnych dokumentov, ako aj všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky, ku ktorým malo dôjsť v čase jeho štúdia na vojenskom gymnáziu. V tomto smere však žalovaný zastáva názor, že právne posúdenie daných pôvodným žalobcom prezumovaných porušení ustanovení Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodno-právnych dokumentov nespadá do kompetencie správneho súdnictva, a preto nie je

relevantné zo strany žalovaného i zo strany správneho súdu k týmto zaujímať kvalifikované stanovisko. Žalovaný nadhodil aj úvahu o svojoľnom, resp. zneužívajúcom uplatňovaní alebo bránení práva zo strany právneho zástupcu pôvodného žalobcu, čo odôvodnil tým, že súdy Slovenskej republiky už v niekoľkých obdobných prípadoch, v ktorých vystupoval osobne sám právny zástupca pôvodného žalobcu, ako právny zástupca dotknutých účastníkov súdnych konaní, sa s otázkou štúdia na vojenských stredných odborných školách a vojenských gymnáziách riadne vysporiadali, pričom zo skutkových tvrdení pôvodného žalobcu je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Žalovaný potvrdil, že až obdobie, v ktorom pôvodný žalobca začal vykonávať náhradnú službu, je možné posudzovať ako službu rozhodujúcu pre vznik nároku a výšku dávky sociálneho zabezpečenia. Nakoľko poslucháči (žiaci) vojenských škôl (a teda i vojenských gymnázií) boli do dovŕšenia veku 17 rokov vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítavala do nástupu vojenskej činnnej služby (v prípade pôvodného žalobcu do nástupu náhradnej služby) ako doba potrebná k príprave na výkon povolania po skončení povinnej školskej dochádzky, aj doba štúdia pôvodného žalobcu predchádzajúca výkonu náhradnej služby bola ex lege započítavaná ako doba potrebná k príprave na výkon jeho povolania po skončení povinnej školskej dochádzky.

9. Ako posledné nasledovalo vyjadrenie právneho zástupcu pôvodného žalobcu zo dňa 18.06.2022, ktoré sa nesie v duchu jeho predchádzajúceho vyjadrenia a tiež obsahu správnej žaloby. V čase jeho realizácie už ale pôvodný žalobca nežil (zomrel dňa XX.XX.XXXX) a právny zástupca toto vyjadrenie uskutočnil na základe plnej moci udelennej mu manželkou a deťmi pôvodného žalobcu datovanej ku dňu 19.06.2021.

10. Ďalšie písomné vyjadrenia v konaní už jeho účastníci správneho súdu neposkytli.

11. Aj keď konanie o správnej žalobe po postúpení veci prebiehalo na Krajskom súde v Košiciach, s účinnosťou od 01.06.2023 je v zmysle znenia ust. § 10 a § 13 Správneho súdneho poriadku (ďalej len ako „SSP“), na konanie a rozhodnutie o nej príslušný Správny súd v Košiciach, ktorý zároveň v tento deň (01.06.2023) začal svoju činnosť. Ku dňu 01.06.2023 došlo k prechodu výkonu súdництва z krajských súdov na správne súdy (okrem iných z Krajského súdu v Košiciach na Správny súd v Košiciach) vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, vrátane prerokúvanej veci.

12. Vzhľadom na existenciu ust. § 493e SSP, procesný postup správneho súdu v tomto konaní sa musí riadiť ustanoveniami SSP v jeho znení účinnom do 30. júna 2023.

13. Ako už bolo uvedené na inom mieste tohto rozsudku, pôvodný žalobca zomrel dňa XX.XX.XXXX. Správny súd v Košiciach, po vyhodnotení podmienok na pokračovanie v konaní, uznesením zo dňa 09.06.2025 (právoplatným dňa 25.06.2025), č.k. KE-6Sa/12/2020 rozhodol, že v konaní bude, na pozícii žalobcu, pokračovať s A. B..

14. Sudca Správneho súdu v Košiciach (ďalej len ako „správny súd“), ako vecne a miestne príslušného správneho súdu, v konaní o správnej žalobe v sociálnej veci (ust. § 23 ods. 2, písm. b/, § 199 až § 205 SSP) preskúmal rozhodnutie žalovaného a tiež prvostupňové rozhodnutie, podrobne sa oboznámil s obsahom administratívneho spisu mapujúceho priebeh správneho konania na úrovni orgánov verejnej správy obidvoch stupňov a tiež súdneho spisu a to tak v právnych medziach vznesených žalobných námietok, ako aj procesným postupom podľa ust. § 134 ods. 2, písm. d/, § 199 ods. 3 a § 202 ods. 2, veta prvá SSP a vychádzajúc zo skutkového a právneho stavu, ktorý tu bol v čase právoplatnosti rozhodnutí žalovaného dospel k záveru o nedôvodnosti správnej žaloby a preto potrebe túto zamietnuť.

15. Správny súd nariadil vo veci pojednávanie na deň 11.09.2025 so začiatkom o 12.00 hod. v pojednávacej miestnosti P2 v budove Správneho súdu v Košiciach. Na pojednávaní prítomní právny zástupca žalobkyne a poverená zástupkyňa žalovaného zotrvali vo svojich vyjadreniach na ich doterajšej argumentácii. V súvislosti s ich doslovným prednesom, správny súd odkazuje na zvukový záznam z priebehu pojednávania.

16. Podľa ust. § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17.Podľa ust. § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18.Podľa ust. § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

19.Podľa ust. § 199 ods. 1, písm. g/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ministra obrany Slovenskej republiky a nadriadeného určeného podľa osobitného predpisu.

20.Podľa ust. § 202 ods. 2, veta prvá SSP, správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.

21.Podľa ust. § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

22.Podľa ust. § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

23.Podľa ust. § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z., o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon č. 328/2002 Z.z.“), na konanie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

24.Podľa ust. § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z.z., dávka nemocenského zabezpečenia, úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia sa zníži, ak sa zistí, že sa táto dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí.

25.Základom žalobnej argumentácie (okrem viacerých odbočiek, do ktorých správny súd z titulu svojej zákonom vymedzenej právomoci nemôže vstupovať, napr. pôvodným žalobcom tvrdené porušovanie jednotlivých ust. Zákonníka práce, ku ktorým podľa jeho slov dochádzalo počas jeho stredoškolského štúdia) bola snaha pôvodného žalobcu o uznanie jeho štúdia na VGJŽ za výkon služby a zhodnotenie obdobia tohto štúdia pre určenie výšky výsluhového dôchodku a jeho následnej pravidelnej valorizácie v I. kategórií funkcií.

26.Z obsahu administratívneho spisu, ako aj z listinných dokumentov, ktoré žalovaný predložil do správneho súdneho konania spolu s jeho vyjadrením k správnej žalobe týkajúcich sa pôvodného žalobcu, vyplývajú tieto relevantné informácie: Pôvodný žalobca bol v období od 28.08.1977 do 31.07.1981 žiakom VGJŽ, v období od 01.08.1981 do 13.07.1985 bol poslucháčom Vysokej vojenskej leteckej školy, kedy z tohto obdobia od 01.08.1981 do 31.12.1981 vykonával náhradnú službu a od 01.01.1982 bol prijatý do služobného pomeru vojaka z povolania. Od 14.07.1985 až do 30.06.1993, kedy bol prepustený zo služobného pomeru, bol pôvodný žalobca dôstojníkom. Žiadosťou ku dňu 26.07.1993 požiadal pôvodný žalobca o priznanie výsluhového príspevku ku dňu 01.07.1993. Rozhodnutím prvostupňového orgánu verejnej správy č. 65403024295509 zo dňa 04.08.1993 bol pôvodnému žalobcovi priznaný výsluhový príspevok, ktorý sa podľa neskoršej právnej úpravy považoval za výsluhový dôchodok a tento bol postupne jednotlivými rozhodnutiami, vždy ku konkrétnemu dátumu, valorizovaný (uvedené skutočnosti boli špecifikované v prvostupňovom rozhodnutí). Rozhodnutím prvostupňového orgánu verejnej správy zo dňa 31.05.2019, č. VÚSZ-65404024295500 bol pôvodnému žalobcovi výsluhový dôchodok znížený od 01.06.2019 zo sumy 724,31 Eur mesačne na sumu 723,64 Eur mesačne a bolo tiež konštatované, že pôvodný žalobca, ako poberateľ výsluhového dôchodku nie je povinný vrátiť časti dávok sociálneho zabezpečenia, ktoré mu boli poskytnuté v nesprávnej výške. O odvolaní pôvodného žalobcu proti tomuto rozhodnutiu konal žalovaný a ten rozhodnutím zo dňa 11.08.2019, č. SELUZ-441-2/2019-OdSP zrušil rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy zo dňa 31.05.2019, č. VÚSZ-65404024295500 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výsledkom ďalšieho konania bolo prvostupňové rozhodnutie a po odvolaní proti nemu rozhodnutie žalovaného.

27.Otázka, ako hodnotiť štúdium na vojenských stredných školách, tu konkrétne na vojenskom gymnáziu je čisto právnou otázkou, ktorá už bola predmetom viacerých súdnych posúdení (konaní), z ktorých sa postupne vykryštalizovala ustálená súdna prax. V súčasnosti v tejto problematike existuje bohatá rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „Najvyšší súd“) a tiež Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej ako Najvyšší správny súd), pričom táto vzišla aj z konaní, kde jednotlivých žalobcov zastupoval právny zástupca pôvodného žalobcu (teraz žalobkyňu) v tomto konaní. Preto je namieste predpokladať, že o záveroch vyšších súdnych autorít vyriešených v uvedenej právnej oblasti, musí mať tento právny zástupca vedomosť.

28.Ako príklad precíznej skutkovo - právnej analýzy posúdenia charakteru štúdia na vojenských gymnáziách slúži rozsudok Najvyššieho správneho súdu zo dňa 31.01.2023, sp. zn. 7Ssk/39/2021, z ktorého správny súd cituje jeho body 14 až 20: „V čase, kedy žalobca študoval na vojenskom gymnáziu, bolo jeho postavenie upravené zákonom č. 168/1968 Zb. o gymnáziách. Podľa § 1 ods. 1 cit. zák. sa gymnáziá zriaďovali na zvýšenie úrovne stredoškolského vzdelania a vzťahovali sa na ne podľa § 3 právne predpisy platné pre stredné všeobecno-vzdelávacie školy [t. j. § 12 a ďalšie zodpovedajúce ustanovenia zákona č. 186/1960 Zb. o sústave výchovy a vzdelávania (školský zákon)]. Podľa § 4 sa § 1 a 3 tohto zákona primerane vzťahovali aj na vojenské stredné školy poskytujúce úplné stredné všeobecné vzdelanie; postupnú premenu týchto škôl na gymnázií malo vykonať ministerstvo národnej obrany. 15. Na vykonanie tohto ustanovenia vydal minister národnej obrany rozkaz č. 5 z 25. mája 1968 o zriadení vojenských gymnázií. V čl. 1 tohto rozkazu počínajúc školským rokom 1968/1969 zriadil z doterajších vojenských škôl Jána Žižku z Trocnova vojenské gymnáziá Jána Žižku z Trocnova. Podľa § 36 ods. 1 cit. zákona č. 186/1960 Zb. sa na vojenské školy, ktoré poskytujú stredné vzdelanie, vzťahovali primerane vymenované ustanovenia citovaného zákona. Vzťahoval sa na ne už cit. § 12 o strednej všeobecno-vzdelávacej škole, ale napríklad aj § 21 ods. 2, ktorý dovoľoval zriadiť strednú všeobecno-vzdelávaciu školu ako internátnu školu, ktorá žiakom okrem vzdelávania poskytovala aj celodennú výchovnú a materiálnu starostlivosť (§ 21 ods. 1). Tieto ustanovenia sa pritom na základe odkazu v § 4 zákona č. 168/1968 Zb. vzťahovali aj na vojenské gymnáziá. Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 186/1960 Zb. bolo ministerstvo národnej obrany oprávnené ustanoviť podrobnosti o týchto školách. 16. Oprávnenie ministerstva národnej obrany upravovať štúdium žiakov vojenskej strednej školy tak nevyplývalo z príslušnosti týchto žiakov k vojsku (ozbrojeným silám), ale z citovaného ustanovenia školského zákona. Citované ustanovenie pritom nijako podrobnejšie neobmedzovalo ministerstvo v tom, ako upraví tieto otázky na vojenských stredných školách vo vzťahu k ich žiakom. Touto úpravou však ministerstvo národnej obrany nevykonávalo voči žiakom oprávnenie vojenského služobného orgánu (velenia) voči podriadeným, ale oprávnenia orgánu štátnej správy školstva voči žiakom (Ministerstvo školstva Československej socialistickej republiky v dotknutom období neexistovalo, porov. čl. 1 ústavného zákona č. 126/1970 Zb. o zriadení federálnych ústredných orgánov, na čele ktorých stojí člen vlády Československej socialistickej republiky). V dôsledku toho tak toto oprávnenie alebo konkrétna úprava, ktorú ministerstvo národnej obrany vydalo, nemôže svedčiť o tom, že by žiaci vojenských stredných škôl boli vojakmi vo vojenskej službe. Je pochopiteľné, že vzhľadom na cieľ vzdelávania vo vojenských školách (príprava na službu vojakov z povolania) otázky ako napr. zriaďovanie tried, resp. iných skupín, v ktorých sa vykonával výchovno-vzdelávací proces, pravidlá správania, výchovné opatrenia, organizáciu výchovno-vzdelávacej činnosti, vrátane výchovy a starostlivosti o žiakov v čase mimo vyučovania, ministerstvo obrany upravilo tak, aby sa úprava približovala pomerom v ozbrojených silách. To však samo nerobilo zo štúdia žiakov vojenských stredných škôl vojenskú službu v zmysle Branného zákona alebo zákona č. 76/1959 Zb. (pozri ďalej). 17. Federálne ministerstvo národnej obrany v rámci svojho oprávnenia podľa § 36 ods. 2 zákona č. 186/1960 Zb. v spojení s § 4 zákona č. 168/1968 Zb., ako aj § 46 ods. 3 zákona č. 63/1978 Zb. upravovalo postavenie žiakov vojenských gymnázií, a túto úpravu zhrnulo v pomôcke „Postavenie, práva a povinnosti žiakov vojenských stredných škôl“ z 30. apríla 1970 (Škol-51-11/s) s neskoršími doplnkami, účinnnej až do 31. augusta 1979. Podľa čl. 1 tejto pomôcky v Československej ľudovej armáde sú zriadené dva druhy výberových, internátnych stredných škôl s názvami: a) vojenské gymnázium, b) vojenská stredná odborná škola. Podľa čl. 5 sa prijatím na vojenské gymnázium žiaci stávali príslušníkmi týchto škôl, avšak neboli vojakmi v základnej službe (čl. 6). V 4. ročníku sa mali podrobiť odvodu a vojenskú základnú službu mali nastúpiť dňom nástupu na vojenskú (vysokú) školu alebo do nadstavbového kurzu (čl. 7). Čl. 11 určoval povinnosti týchto žiakov, medzi ktoré patrilo dodržiavať a plniť rozkazy a nariadenia nadriadených, dodržiavať zásady vojenskej a občianskej disciplíny, prejavovať úctu, pocty, pozdravy, a nosiť predpísanú rovnošatu; žiaci vojenského gymnázia mohli nosiť cez prázdniny civilný odev. Vojenské predpisy platili len pre žiakov 3. a 4. ročníka vojenskej strednej odbornej školy, nie pre žiakov vojenského

gymnázia. Podľa čl. 12 mali žiaci dodržiavať denný poriadok školy, nie vojenské poriadky. Podľa čl. 23 boli všetci žiaci bezplatne ubytovaní v priestoroch školy a bezplatne stravovaní v školskej jedálni. Hlava 6 upravovala disciplinárnu prax, odmeny a tresty, avšak len pre žiakov vojenských gymnázií a 1. a 2. ročníkov vojenských stredných odborných škôl. Až odmeny a tresty žiakov 3. a 4. ročníkov týchto škôl sa spravovali vojenským Disciplinárnym poriadkom. Disciplinárne odmeny a tresty žiakov vojenských gymnázií sa podľa čl. 33 nevedli v záznamoch o odmenách a trestoch, ale len v pedagogických záznamoch. Prílohou tohto predpisu bol vzor pravidiel vnútorného poriadku školy, ktoré sa týkali denného poriadku, stravovania, zamestnania, činnosť v dobe mimo vyučovania, vychádzky, návštevy a pod. 18. Z uvedeného prehľadu je teda zrejmé, že tento predpis svojím obsahom nijako zásadne nepresahoval úpravu, na ktorú bolo oprávnené ministerstvo školstva pre (nevojenské) internátne stredné školy. Ako už bolo uvedené, povinnosť žiakov vojenských stredných škôl rešpektovať tieto predpisy sa nezakladala na ich vojenskej podriadenosti, ale rovnako ako u žiakov nevojenských stredných škôl na povinnosti rešpektovať zákon a jeho vykonávacie predpisy. Obsah týchto predpisov bol prispôsobený predmetu a cieľu vzdelávania vo vojenskej strednej škole, to však nemenilo pomer žiaka tejto školy k nej zo štandardného „školského“ na vojenský. Otázka, či v konkrétnych prípadoch dochádzalo pri výchove, vzdelávaní a výcviku k prípadným porušeniam týchto zásad, resp. k poverovaniu žiakov úlohami, ktoré sa k ich veku nehodili, alebo iným prechmatom, nie je podstatná. Zo žiadneho predpisu totiž nevyplýva, že by samo takéto poverenie žiaka určitými úlohami alebo prechmaty nadriadených zakladali jeho služobný pomer k ozbrojeným silám, resp. robili z neho vojaka. Navyše nie je zrejmé, prečo by takéto prípadné porušovanie práv malo byť odškodňované práve formou zvýhodneného zohľadnenia v dôchodkových nárokoch nad rámec zákona. 19. Uvedená úprava navyše zodpovedala aj úprave vojenskej služby podľa Branného zákona. Podľa § 20 ods. 1 a 3 Branného zákona mali vojaci služobnú povinnosť, teda povinnosť včas nastúpiť a vykonávať vojenskú činnú službu (odsek 2), a to osobne podľa svojich schopností. Podľa § 20 ods. 4 Branného zákona vojaci, ktorí plnia niektorú z povinností podľa odseku 2, sú vojakmi v činnej službe, ostatní vojaci sú vojakmi mimo činnej služby. Žiadna z vojenských činných služieb vymenovaných v § 20 ods. 2 nezahŕňa štúdium na vojenskom gymnázium. Okrem toho je však z § 20 ods. 1, 3 a 4 Branného zákona zrejmé, že vojenskú službu v zmysle Branného zákona mohol vykonávať len vojak. To dosvedčuje aj § 2 ods. 2 cit. zák., podľa ktorého sa vojakmi rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15 ods. 1) a majú služobnú povinnosť (§ 20). Zo znenia tohto ustanovenia je zasa zrejmé, že žiadnu osobu nebolo možné považovať za vojaka skôr, než bola odvedená; samotný vznik brannej povinnosti (§ 5), ba ani odvodnej povinnosti (§ 10) z osoby nerobili vojaka. Služobná povinnosť vznikala až okamihom odvedenia vznikala služobná povinnosť (§ 21 ods. 1), teda povinnosť vykonávať vojenskú činnú službu (§ 20 ods. 1 a 2). Avšak ani to, že osoba bola odvedená a stala sa vojakom, neznamenovalo, že ihneď vykonávala vojenskú činnú službu. To plynie zo znenia samotného § 20 ods. 4 Branného zákona, ktoré jasne hovorí, že aj vojaci mimo činnej služby sú vojakmi. Pokiaľ teda z citovanej služobnej pomôcky vyplývalo, že žiaci vojenských gymnázií sa podrobili odvodu vo 4. ročníku, takisto to neznamenovalo, že by tým okamihom nastupovali vojenskú činnú službu. Podľa § 27 ods. 2 a § 28 ods. 3 Branného zákona sa základná a náhradná služba počítali až odo dňa ich skutočného nastúpenia. Názor správneho súdu, že obdobie štúdia žalobcu na vojenskom gymnázium nemožno považovať za vojenskú činnú službu, tak zodpovedá citovaným ustanoveniam zákona. Pojem „vojenské osoby“, na ktorý žalobca odkazoval, sa používal v § 2 ods. 2 Branného zákona len do 1. mája 1958, a tak je pre tu sporné obdobie roku 1974 až 1978 nepodstatné. 20. Pretože obdobie štúdia na vojenskom gymnázium nie je vojenskou činnou službou, nemožno na žalobcu uplatniť ani ustanovenie § 168 ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonával zákon o sociálnom zabezpečení, účinnej od 1. januára 1976, podľa ktorého sa doba vojenskej činnej služby konanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvýkrát ustanovený. Pretože § 168 ods. 2 vyhlášky toho istého ministerstva č. 149/1988 Zb. účinnej od 1. januára 1989 ustanovoval to isté, nebolo pre žalobcu výhodnejšie a neprichádzalo do úvahy jeho použitie ani na základe § 170 zákona č. 100/1988 Zb.“ Ako príklad ďalšej rozhodovacej činnosti týkajúcej sa preskúmanej oblasti dáva správny súd do pozornosti rozsudky Najvyššieho správneho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 7Ssk/107/2021 zo dňa 31.01.2023, sp. zn. 7Sk/23/2020 zo dňa 30.11.2021, sp. zn. 7Sk/14/2021 zo dňa 27.06.2022, sp. zn. 7Ssk/39/2021 zo dňa 31.01.2023 a tiež rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 7Sk/22/2019 zo dňa 24.06.2020. Vzhľadom na skutočnosť, že vyššie citovaný judikát obsahuje znenia a súčasne odkazy na príslušné ust. aplikovaných právnych noriem, správny súd nebude tieto znovu vymenovávať v osobitnej časti tohto rozsudku.

29. Na základe podrobného vysvetlenia uvedených skutočností je zrejmé, že žiaci 1. až 4. ročníka vojenských gymnázií sa štúdiom na nich pripravovali na štúdiom na vojenských vysokých školách.

Počas stredoškolského štúdia títo žiaci neboli vojakmi v činnnej službe a nevykonávali ani základnú (náhradnú) vojenskú službu, preto počas gymnaziálneho štúdia nemohli byť vojakmi z povolania, nakoľko do služobného pomeru vojaka z povolania mohli byť prijatí až po vykonaní základnej (v prípade pôvodného žalobcu náhradnej) vojenskej služby. Možno teda zhrnúť, že štúdiom na vojenskom gymnáziu nebolo dobou výkonu vojenskej činnnej služby. Z citovaného judikátu možno tiež vyvodit', že činnosti, ktoré pôvodný žalobca vykonával pred nástupom na náhradnú vojenskú službu nemohli byť výkonom vojenskej služby, aj keď mohli určitým svojim charakterom a intenzitou vykazovať jej znaky.

30. Závery prvostupňového orgánu verejnej správy a po ňom žalovaného, podľa ktorých štúdiom 1. až 4. ročníka vojenského gymnázia nie je vojenskou činnnou službou (nič na tom nemôže zmeniť ani zápis vo vojenskej knižke, na ktorý sa pôvodný žalobca odvoláva), kedy toto štúdiom nie je možné zaradiť do I. kategórie funkcií, nakoľko spadá do III. pracovnej kategórie, sú podľa správneho súdu v súlade s ustálenou súdnou praxou.

31. Preto ak prvostupňový orgán verejnej správy nasledovaný žalovaným rozhodol o znížení výsluhového dôchodku pôvodnému žalobcovi, ako dôsledku pôvodne nesprávne zhodnotenej doby od 20.09.1980 do 31.07.1981 (doba, kedy pôvodný žalobca bol stále žiakom VGJŽ, jeho 4. ročníka) pre nárok a výšku výsluhového dôchodku, rozhodol v súlade s relevantnou právnou úpravou. Len údaj o zhodnotení doby v rozsahu 22 rokov a 3 mesiacov (od 01.08.1981 keď pôvodný žalobca nastúpil do výkonu náhradnej vojenskej služby do 30.06.1993, kedy bol prepustený zo služobného pomeru vojaka z povolania, kedy doba od 01.03.1983 do 30.06.1993 bola zhodnotená zvýhodneným zápočtom) pre nárok na výsluhový dôchodok pôvodného žalobcu, jeho výšku a postupnú valorizáciu, je správny.

32. Žalovaný sa účinne vysporiadal aj s odvolacou námietkou žalobcu o porušení jeho práva na spravodlivý proces, z titulu nevykonania ústneho pojednávania vo veci a tiež nevykonania ním navrhnutých dôkazov. Na vysvetlenie správny súd uvádza, že z ust. § 21 ods. 1, veta prvá Správneho poriadku vyplýva potreba nariadiť ústne pojednávanie, ak to vyžaduje povaha prejednávanej veci, najmä ak sa tým prispeje k jej objasneniu, alebo ak to ustanovuje osobitný zákon. Taktiež orgán verejnej správy sa má v rámci svojej úvahy a oprávnenia vyplývajúceho mu z dikcie ust. § 34 Správneho poriadku riadiť ustanovením § 3 ods. 3 Správneho poriadku, podľa ktorého je povinný použiť najvhodnejšie prostriedky vedúce k správne vybaveniu veci. Je zároveň povinnosťou orgánu verejnej správy vyplývajúcou zo znenia § 32 ods. 1 Správneho poriadku zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné doklady pre rozhodnutie. Orgán verejnej správy má v každom jednotlivom prípade, v konkrétnej administratívnej veci, pri svojej úvahe vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a má nariadiť ústne pojednávanie v prípade, ak toto bude mať svoje opodstatnenie, t.j. predovšetkým vtedy, ak ústne pojednávanie môže prispieť k objasneniu neurčitých resp. nejasných skutkových okolností prípadu. Na nariadenie ústneho pojednávania nie je právny nárok, okrem ak jeho nariadenie vyžaduje osobitný zákon. Ak však návrhu na nariadenie ústneho pojednávania orgán verejnej správy nevyhoví, je zároveň povinný v rozhodnutí uviesť, prečo nepovažoval nariadenie ústneho pojednávania za nevyhnutné. Podľa názoru správneho súdu žalovaný presne týmto spôsobom postupoval a v jeho rozhodnutí dôvody, ktoré ho viedli k nenariadeniu ústneho pojednávania logicky a dostatočne objasnil. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva neuskutočnenie ústneho pojednávania nespôsobuje ujmu požiadavkám článku 6 ods. 1 Dohovoru vo vzťahu k ústnosti a verejnosti konania v prípadoch, keď skutkové okolnosti nie sú sporné a právne otázky sa nevyznačujú osobitnou zložitou (napr. Varela Assalino proti Portugalsku rozhodnutie zo dňa 25.04.2002, č. sťažnosti 64336/01). V tu preskúmanej veci bol stav taký, že skutkové okolnosti nevyvolávali medzi účastníkmi rozpor a problematika charakteru štúdia na vojenských gymnáziách, teda v tomto prípade právna stránka veci, bola, ako už bolo uvedené na inom mieste tohto rozsudku, s konkrétnym záverom vyriešená existujúcou judikatúrou. Žalovaný logicky zdôvodnil aj nevykonanie pôvodným žalobcom navrhnutých dôkazov a keďže obdobie štúdia na vojenskom gymnáziu nie je vojenskou činnnou službou, bez potreby vykonania osobitného dokazovania a na podklade zabezpečených podkladov z administratívneho spisu správne zaradil toto štúdiom do III. pracovnej kategórie.

33. Správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú tiež námietku pôvodného žalobcu, ktorou namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia žalovaného a pred ním prvostupňového rozhodnutia. Orgány verejnej správy na úrovni oboch stupňov konali v medziach svojej právomoci, primerane rozumovým a v okolnostiach veci (dajúc jednak zreteľ na charakter správneho konania a jednak zreteľ na to, že v skutkovo obdobných veciach už bolo skôr rozhodnuté) postačujúcim spôsobom reflektovali na

pôvodným žalobcom vznesené tvrdenia (rozhodnutie žalovaného), na prerokovaný prípad aplikovali relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutia, ktorým pôvodnému žalobcovi znížili sumu výsluhového dôchodku, presvedčivo a náležite odôvodnili. Z obsahu uvedených rozhodnutí je zrejmý skutkový stav, sú tam uvedené skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie. Obe napadnuté rozhodnutia aj podľa názoru správneho súdu vo svojich odôvodneniach dostatočne uvádzajú konkrétne dôvody, na základe ktorých pristúpili k zníženiu výsluhového dôchodku.

34. Na návrh pôvodného žalobcu vypočúť v správnom súdnom konaní v pozícii svedkov jeho dvoch spolužiakov z VGJŽ, resp. požiadať o vyjadrenie znalca, správny súd nepristúpil, nakoľko možno dôvodne predpokladať, že informácie získané takýmto spôsobom by do konania nič nové relevantné nepriniesli. K uvedenému správny súd uvádza, že nie je súdom skutkovým a sám vykonáva dokazovanie len výnimočne a teda aj keď môže vykonať dôkazy nevyhnutné na rozhodnutie vo veci, v preskúmvanej veci mal k dispozícii všetky podklady, ktoré boli potrebné pre posúdenie žalobnej argumentácie a to s ohľadom na predmet konania.

35. Vo veci trov správneho súdneho konania rozhodol správny súd podľa ust. § 168 Správneho súdneho poriadku a keďže žalobkyňa nemala v konaní úspech a úspešnému žalovanému nevznikli také účelne vynaložené trovy, ktoré by bolo možné od žalobkyne spravodlivo požadovať, správny súd žalovanému nárok na ich náhradu voči žalobkyňi nepriznal.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú je možné podať na Správny súd v Košiciach v lehote jedného mesiaca od jeho doručenia.

V kasačnej sťažnosti sa uvedú všeobecné náležitosti podania podľa § 57 Správneho súdneho poriadku to znamená, ktorému správne súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka konania. Ďalej sa v kasačnej sťažnosti musí uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body") a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správne súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Kasačnú sťažnosť možno podľa § 440 ods. 1 Správneho súdneho poriadku odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že:

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správne súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd,
- f) nesprávne procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v § 440 odsek 1 písm. g) až i) Správneho súdneho poriadku sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred správnym súdom.

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.